

Nr 83.

Ankom till riksdagens kansli den 27 april 1920 kl. 1/4 4 e. m.

*Utlåtande i anledning av Kungl Maj:ts proposition angående
anslag till svenska akademiens Nobelbibliotek.*

(2:a avd.)

Uti en till riksdagen den 12 mars 1920 avlåten proposition, nr 251, vilken hänvisats till statsutskottet för förberedande behandling, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att såsom bidrag till uppehållande av verksamheten vid svenska akademiens Nobelbibliotek anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 20,000 kronor.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

De principiella betänkligheter, vilka tilläventyrs kunna anföras mot innebörden av ett förslag sådant som det föreliggande, kunna dock enligt utskottets mening icke beröra den nu föreliggande framställningen, om tillbörligt avseende fästes å det verkliga syftemålet med densamma. Det gäller nämligen ej här ett prejudikat beträffande statsunderstödjande åt någon form av den verksamhet, som utövas av Nobelinstitutet, utan det är i stället fråga om bidrag av statsmedel för tillgodoseende av sådana behov, som det uppenbarligen skulle hava tillkommit staten att i större eller mindre utsträckning omhändertaga, därest de ej på enskild väg blivit säkerställda. Utskottet kan ej finna annat än att från statens synpunkt obestriddliga fördelar äro förenade med ett bifall till framställningen, vare sig man betraktar frågan från rent facklig eller saklig synpunkt eller om man tager hänsyn till enbart dess rent ekonomiska sida.

*Utskottets
yttrande.*

I förstnämnda hänseende må erinras om den betydelse, de i huvudstaden befintliga specialbiblioteken äga inom sina respektive fack; genom begränsningen i de områden de representera och frånvaron av konkurrens med andra vetenskapsgrenar föreligger för dem möjlighet att kunna så mycket starkare koncentrera sig på sina respektive specialområden, och de komplettera därigenom på ett synnerligen lyckligt sätt kungl. bibliotekets samlingar. Svenska akademiens Nobelbibliotek utgör just ett sådant specialbibliotek, inriktat som det är på det litterära och litteraturhistoriska området, och den lucka det fyller i vårt biblioteksväsen har av departementschefen med styrka framhållits. Det skulle utan tvivel visa sig kännbart för allmänheten, som hittills i stor utsträckning anlitat akademiens Nobelbibliotek, om nu utlåningen å detta bibliotek måste upphöra, och faran för en dylik eventualitet ligger nära till hands, därest de ekonomiska förutsättningarna för bibliotekets öppet-hållande ej kunna fyllas.

Betraktar man frågan vidare från statsfinansiell synpunkt ter sig enligt utskottets mening saken så, att, därest akademiens Nobelbibliotek skulle se sig nödsakat att av brist på medel inskränka sina bokinköp, det givetvis blir kungl. biblioteket, som genom ökade anslag måste sättas i stånd att förvärva vad Nobelbiblioteket ej äger möjligheter att anskaffa. Någon besparing för statsverket skulle ett avslag å den föreliggande framställningen säkerligen ej medföra; tvärtom torde kungl. bibliotekets eventuellt ökade samlingar på ifrågavarande område komma att draga förhöjda administrationskostnader, vilka kostnader nu bestridas förmedelst enskilda medel.

Utskottet, som sålunda ser alla skäl tala för ett bifall till Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må såsom bidrag till uppehållande av verksamheten vid svenska akademiens Nobelbibliotek anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 20,000 kronor, att utgå på de villkor, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva.

Stockholm den 27 april 1920.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Reservation:

av herrar *J. Nilsson* i Skottlandshus, *N. A. Nilsson* i Kabbarp, *Ollas A. Ericsson*, *A. Wiklund*, *S. Bengtsson* i Norup, *P. B. Nilsson* i Landeryd, *W. Bäckström*, *J. Jönsson* i Slätåker och *K. A. W. Björck*, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Utskottet har — i motsats till den uppfattning departementschefen i denna sak gjort gällande — icke kunnat undgå att finna ett bifall till ifrågavarande framställning vara ett steg på vägen till ett direkt understödjande förmedelst statsmedel av Nobelinstitutens verksamhet. De principiella betänkligheter, som härvid givetvis måste framträda, hava föranlett utskottet att ställa sig avvisande mot det föreliggande förslaget. Då Nobelstiftelsen tvivelsutan torde äga möjligheter att förmedelst egna medel tillgodose förevarande behov och härtill vidare kommer, att den i ärendet lämnade utredningen i åtskilliga avseenden måste anses bristfällig, ser utskottet härutinnan ytterligare skäl att avstyrka Kungl. Maj:ts framställning.

Utskottet hemställer alltså,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning ej må vinna riksdagens bifall.»
